

Nekroloji :

Prof. Dr. H. Th. BOSSERT

(*11. IX. 1889—5. II. 1961*)

U. BAHADIR ALKIM

İstanbul Üniversitesinde 25 yıl, emekliye ayrıldıktan sonra da 1,5 yıl hocalık eden Prof. Dr. Helmuth Theodor Bossert'i 5 Şubat 1961 Pazar günü kaybetmiş bulunuyoruz.

Aşağıdaki satırlarda, Eski Anadolu Arkeolojisinin, sanatının ve Hititolojinin memleketimizdeki kurucularından biri olan Prof. Bossert'in kısa biyografisini ve akademik hayatının ana hatlarını hatırlatarak onun ilmî değerini belirtmeye çalışacağız.

Philipp Helmuth Theodor Bossert 11 Eylül 1889 tarihinde Güney Almanya'da Landau (Pfalz) kasabasında doğdu. 1908 yılında humanistik bir liseyi bitiren Bossert, sırasıyla Heidelberg, Strassburg, Freiburg (i. Br.) ve München Üniversitelerinde yüksek öğrenimini tamamlamış ve 1913 yılında da Freiburg (i. Br.)'daki Albert-Ludwig Üniversitesinden mezun olarak "Pek iyi" derece ile doktorasını vermiştir. Kendisinin bu sıralarda Freiburg (i. Br.) Müzesinde iki yıla yakın bir asistanlığı vardır.

1914-1918 Birinci Dünya Savaşı esnasında Dr. Bossert'i Alman ordusunda muhabere yedek subayı olarak görmekteyiz.

Dr. Bossert'in 1919'dan 1933 yılına kadar bilim hayatı, Sanat Tarihine ait —tâbi sıfatıyla— özel çalışmalara, bu arada eski Girit yazısını ve Hitit hiyerogliflerini çözmeye hususundaki çabalara yönelmiştir.

Dr. Bossert, 1933'te Türkiye'ye gelmiş ve Hititlerin Devlet merkezi olan Boğazköy (=Hattuša-)da Almanlar tarafından yönetilen kazılara Bavyera Bilimler Akademisi adına katılmış ve bu vesile ile Boğazköy'deki Nişantaş kaya yazıtı üzerinde bulunan Hitit hiyeroglif yazıtını ve Yazılıkaya kabartmalarının lejandlarını mahallinde etraflı bir surette incelemiştir.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesine 1934 yılında Dr. Bossert Profesör olarak alınmış ve kendisine — o zamanlar kurulan,

fakat kuruluşundan bir müddet sonra kürsü haline getirilen — “Türk Arkeoloji Enstitüsü” Müdürlüğü verilmiştir.

Prof. Bossert, 1942'den 11 Eylül 1959'a kadar İstanbul Üniversitesi'nde “Eski Ön Asya Dilleri ve Kültürleri Kürsüsü” başkanı olarak vazife görmüştür.

1947 yılında kendisinin Türk tabiiyetine girmiş olduğunu bu vesile ile ayrıca hatırlatalım.

11 Eylül 1959 tarihinde 70 yaşını bitirmiş olması dolayısıyla Prof. H. Th. Bossert emekliye ayrılmıştır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, bu kıymetli Hocasına, emekliye ayrılmasından sonra da öğrencilerine faydalı olma imkânını vermiş ve Prof. Bossert, vefat tarihi olan 5 Şubat 1961'e kadar öğretime katılmıştır.

Prof. Bossert çok cepheli bir bilgindi. Kendisinin, muhtelif dillerde —kitap halinde yayınladığı— 34 eseri ve 106 makale ve etüdü vardır; ayrıca 13 muhtelif ilmi dergi ve külliyyatı nâşir sıfatıyla yayımlamıştır.¹

Merhumun ilim tarihine geçen en büyük başarısı ve milletlerarası şöhreti, Hitit hiyerogliflerini çözmek olmuştur. Bilindiği üzere, Hitit hiyeroglif sistemi, anahtarına Karatepe'de kavuştu. Karatepe, Adana İlinin Kadirli İlçesinin 22 km. kadar güney-doğusunda Ceyhan nehrinin batı kıyısında müstahkem bir Geç-Hitit kalesidir. Burada 1947 yılında, Fenike ve Hitit hiyeroglif yazılarıyla tertip edilmiş olup metin bakımından esas itibariyle birbirinin aynı, bazalt ortostatlar, mimari skulptürler, kaideler ve kısmen kabartmalar üzerine hakkedilmiş çift-dilli yazıtlar bulunmuştur. Türk Tarih Kurumu, Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi adına yapılmış olan bu kazının ilmi başkanı olan Prof. Bossert, bilinen Fenike dilinin yardımı ile bilinmeyen, yahut pek az bilinen Hitit hiyeroglif yazısını başarı ile okumuştur. Tıpkı Fransız bilgini Jean François Champollion'un Rozet Taşının yardımı ile Mısır hiyerogliflerini 1822'de çözmüş olması gibi.

Prof. Bossert'in 70. doğum günü vesilesiyle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bir müddet önce bir “Armağan” yayınlamaya karar vermiş bulunmaktadır. Bu Armağan'a, Türk ve yabancı 55 bil-

¹ Bu satırların yazarı, yakında yayımlanacak olan “Bossert Anma Kitabı”nda, merhumun bir bibliyografyasını vermeye çalışacaktır.

gin etüd yollamıştır. Ne yazık ki kendisi bu eseri göremeden aramızdan ayrıldı. Artık "Armağan" 'ın adı "Anma Kitabı" (= In Memoriam Bossert) olacak: Acımız büyüktür.

Prof. Bossert irade sahibi, müşküllerle uğraşmasını bilen, çok mütehammil bir bilgin ve büyük bir araştırmacı idi. Eski Anadolu Arkeolojisi, bir çok eserlerini onun verimli gezilerine borçludur.

Prof. Bossert'i, eserlerinden faydalandıkça, yetiştirmiş olduğu Profesör öğrencilerini, Doçent öğrencilerini aramızda gördükçe saygı ile, minnetle ve şükranla anacağız.

Ölümü Eski Anadolu filolojisi için büyük kayıptır.

Merhum Hocanın mânevî huzurunda saygı ile eğilmeyi bir ödev biliyorum.
